

УДК 338.24

ЄФІМЕНКО Н.А., д-р екон. наук, професор

e-mail: yefimenko-nadezhda@ukr.net

ТКАЧЕНКО Т.І., аспірант

e-mail: taraskacnu@tumbler.ru

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ РАЦІОНАЛЬНОЇ СТРУКТУРИ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ІЗ ВИГОТОВЛЕННЯ КОМБІКОРМІВ

У статті запропонована методика формування раціональної структури управління якістю на підприємствах із виготовлення комбікормів. Вирішено задачу вибору оптимального варіанту ТС, яка здійснюється в два етапи. На першому етапі для заданої рецептури виробництва комбікормів повинні формуватися допустимі варіанти реалізації ТП та з них (по вектору критеріїв) вибираються конкуруючі. На другому етапі ОПР, застосовуючи формальні або неформальні процедури, визначено оптимальний проектний варіант.

Ключові слова: комбікормове виробництво, технологічний процес, якість комбікормів, управління якістю, зберігання, контроль.

Постановка проблеми. На сьогодні актуальним постає питання щодо вдосконалення технології приготування та зберігання кормів, застосування досконалих машин і устаткування, які дозволять переробляти на якісний корм практично увесь біологічний урожай. Проте, велике значення в цьому випадку відіграє питання раціонального використання кормів. Практично доведено, що харчування тварин і птахів не забезпечить високого рівня продуктивності, якщо не будуть оптимально задоволені потреби організму в різноманітних життєво необхідних елементах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Основні принципи і підходи до визначення суті, механізмів контролю якості та управління конкурентними перевагами підприємств на ринку комбікормової продукції розглядалися в роботах В. Я. Амбросова, О. І. Дація, С. Н. Іляшенка, М. Х. Корецького, Д. Ф. Крисанова, А. В. Линенка, П. М. Макаренка, Л. Ю. Мельника, та інших. Суть і специфіка механізмів впливу ринку комбікормової продукції на рівень розвитку тваринницької галузі досліджувалися в роботах Г. Л. Азоева, П. Т. Саблука, Ф. В. Зінов'єва, І. Г. Кириленка, В. О. Мандибури, О. Біттера та інших.

Мета і завдання дослідження ґрунтуються на розробці методики формування раціональної структури управління якістю на підприємствах із виготовлення комбікормів.

Досягнення поставленої мети обумовило необхідність вирішення таких завдань: провести поетапний аналіз виробництва комбікормів за ланцюжком дотримання від виробників сировини до реалізації готової продукції споживачеві, визначаючи ієрархію рівнів, відповідно до виду виробництва структурних та системоутворювальних елементів; розробити методику вирішення задачі формування раціональної структури управління якістю на підприємствах з виготовлення комбікормів.

Матеріал і методика досліджень. Наукові дослідження проводилися за матеріалами ТОВ «Смілянський агросоюз», м. Сміла Черкаської області. Теоретичні дослідження базуються на використанні системного підходу та досвіду провідних підприємств галузі за контролю якості комбікормової продукції. Для вирішення поставлених завдань були використані наукові фундаментальні положення основ теорії управління якістю, теорії ухвалення рішень, стандартизації, кваліметрії, методів статистичного контролю якості, системного аналізу і експертних оцінок.

Результати досліджень та їх обговорення. Використовуючи в харчуванні тварин навіть менше корму, але такого, що містить у своєму складі біологічно повноцінні поживні речовини, можна отримати стільки ж або більше продукції, ніж за вигодовування великої кількості корму, але нижчого рівня якості. Найбільш ефективним способом підготовки кормів до згодовування є якісне приготування комбікормів [1, 3].

Враховуючи кризовий стан в країні, останнім часом спостерігається спад виробництва комбікормів та сільськогосподарської продукції. Порушені технологічні зв'язки комбікормових підприємств із сільгоспвиробниками. Раніше за створення підприємств враховувалися перспективи розвитку системи виробництва комбікормів і продуктів тваринництва, а станом на сьогодні кожен товаровиробник розробляє свою концепцію, будує свій бізнес-план з урахуванням лише своїх інтересів, причому, в більшості випадків, має тимчасовий кон'юнктурний характер.

Функціонування комбікормової промисловості без налагодженого механізму міжгалузевої взаємодії неможливе. Вкрай негативно вплинула на стан ослабленого в ході реформ агропромислового сектору масована інтервенція імпортного продовольства, внаслідок чого комбікормові підприємства і споживачі їх продукції опинилися в кризовій ситуації. Різке скорочення виробництва комбікормів призвело до істотного зниження рівня використання виробничих потужностей підприємств, зростання витрат з розрахунку на одиницю продукції, що вироблялася. Для подолання негативних тенденцій в комбікормовій промисловості, створення умов надійного забезпечення тваринництва високоякісним кормом за оптимальними цінами потребує розробки система контролю якості виробництва, враховуючи вплив інтеграційних процесів в АПК [2, 4].

На сьогодні комбікорми виготовляють для великого рогатого скота, овець, свиней, хутрових звірів, риби, для усіх видів сільськогосподарських птахів (індичок, курей, качок, страусів, перепелиць), оленів, лабораторних тварин (білих мишей), кішок, собак та інших тварин. Сучасна комбікормова промисловість України є важливою ланкою в розвитку промислового тваринництва, усіх його галузей (птахівництва, скотарства, рибництва, хутрового звірівництва тощо). Застосування збалансованого за основними елементами харчування високого рівня якості комбікормів, враховуючи максимальне використання ресурсів у виробничій системі та мінімізацію відходів виробництва, дозволяє економити кормові ресурси, у тому числі і кормове зерно. Узагальнена схема виробництва комбікормів наведена на рис. 1 у вигляді пріоритетних структурних елементів.

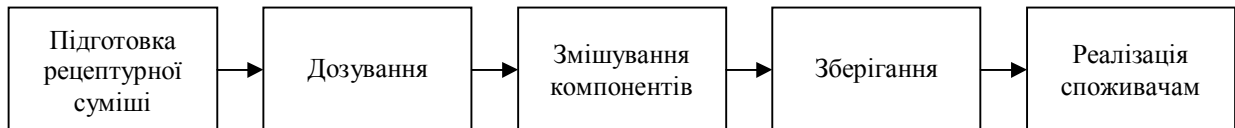

Рисунок 1. Структурна схема виробництва комбікормів

Існує необхідність виділення чинників, що впливають на безпеку та якість комбікормів на кожному етапі виробництва (табл. 1).

Таблиця 1 – Чинники, що впливають на якість комбікормів

№ п/п	Назва стадій ТП	Назва факторів, які впливають на якість комбікормів								
		Якість сировини рослинного походження	Якість сировини тваринного походження	Технологія сировини виробника	Кваліфікація персоналу	Якість обладнання	Дотримання режиму обробки або зберігання	Санітарно-гігієнічні умови	Точність вагового дозування	Якість пакувального матеріалу
		1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Підготовка рецептурної суміші	+	+	+	+	+	+	+	-	-
2	Дозування компонентів	-	-	+	+	-	+	+	+	-
3	Змішування компонентів	-	-	-	-	-	-	+	-	+
4	Зберігання	-	-	-	-	-	+	+	-	+
5	Реалізація споживачам	-	-	-	-	-	-	+	-	+

Враховуючи, що у виробництві комбікормів використовується сировина як рослинного, так і тваринного походження, існує необхідність визначити чинники, що впливають на якість цих видів сировини (рис. 2).

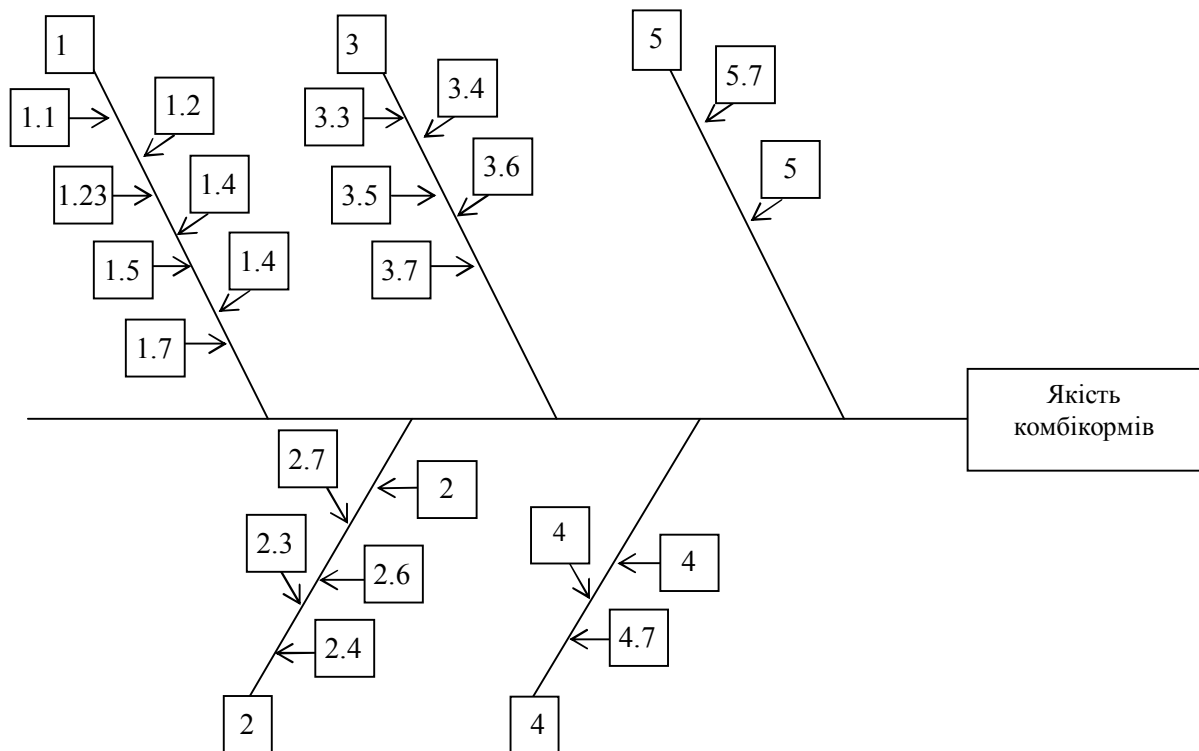

Рисунок 2. Чинники, що впливають на якість комбікормів

Проблема хімічного та мікробіологічного забруднення продовольства та кормів на сьогодні є актуальною. За статистичними даними Держкомстату України понад 4,7 % зразків дослідженої харчової продукції не відповідають нормативам за санітарно-хімічними показниками, а понад 8 % – за мікробіологічними. За нормативними даними для кормів ці цифри є значно вищими і можуть складати від 10 до 15% [1, 4].

У результаті дослідження і застосування наведених вище методів можна сформулювати модель БІС контролю якості виготовлення продукції на комбікормовому підприємстві, яка наведена на рис. 3.

Комбікормове виробництво є досить складним та багатостадійним процесом. Організація ТП виробництва комбікормів, кормових сумішей та домішок, що входять до системи простеження, повинна забезпечити отримання готового продукту високої якості з мінімальними поточними витратами і повним використанням виробничих потужностей. Для того, щоб отримати якісний комбікорм, необхідно мати сучасне устаткування та розроблений проект.

Рисунок 3. Модель БІС контролю якості виготовлення продукції на ПАТ «Миронівський завод з виготовлення круп і комбікормів»

Спостерігається поживлення в проектній діяльності підприємств щодо зберігання та переробки зерна. Проектувальники у своїй діяльності використовують комп'ютерні технології. Автором розроблена комп'ютерна програма щодо моделювання ТС комбікормових підприємств.

Висновки. Запропонований підхід щодо вирішення проблеми управління якістю, який надає можливість розвинути теорію управління якістю комбікормів, враховуючи формування процесу якості, починаючи від виробництва сировини та закінчуючи реалізацією готової продукції споживачам, базується на створенні інформаційних технологій в безперервній єдності із застосуванням аналітичного інструментарію. Вирішено задачу вибору оптимального варіанту ТС, яка здійснюється в два етапи. На першому етапі для заданої рецептури виробництва комбікормів повинні формуватися допустимі варіанти реалізації ТП та з них (по вектору критеріїв) вибираються конкуруючі. На другому етапі ОПР, застосовуючи формальні або неформальні процедури, визначається оптимальний проектний варіант.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Главацький І. В. Якість кормів – головна забота / Н. В. Главацький. – Київ: Агроінком, 2008. – 175 с.
2. Дубицький В. Якісні зміни у формах і механізмах агропромислової інтеграції / В. Дубицький // Економіка України. – 2005. – №4. – С. 63–67.
3. Матвеева Н. В. Качество и духовность / Н. В. Матвеева // Стандарты и качество. – 1999. – № 5.
4. Советов Б.Я. Современный взгляд на системы качества и их развитие. / Б. Я. Советов // Стандарты и качество, №1. – 2000. – С. 25–26.

REFERENCES

1. Glavac'kyj I. V. Jakist' kormiv – glavna zabota / N. V. Glavac'kyj. – Kyi'v: Agroinkom, 2008. – 175 s.
2. Dubyc'kyj V. Jakisni zminy u formah i mehanizmah agropromyslovoi' integracii' / V. Dubyc'kyj // Ekonomika Ukrainy. – 2005. – №4. – S. 63–67.

3. Matveeva N. V. Kachestvo y duhovnost' / N. V. Matveeva // Standarty y kachestvo. –1999. – № 5.
4. Sovetov B.Ja. Sovremennyy vzgljad na systemy kachestva y yh razvyyte. / B. Ja. Sovetov // Standarty y kachestvo, №1. – 2000. – S. 25–26.

Методика формирования рациональной структуры управления качеством на предприятиях по приготовлению комбикормов

Н.А. Ефименко, Т.И. Ткаченко

В статье предложена методика формирования рациональной структуры управления качеством на предприятиях по изготовлению комбикормов. Определено, что организация производства комбикормов, кормовых смесей и примесей, которые входят в систему прослеживания, должна обеспечить получение готового продукта высокого качества с минимальными текущими расходами и полным использованием производственных мощностей.

Ключевые слова: комбикормовое производство, технологический процесс, примеси, корма, качество, хранение, контроль, дозирование.

Надійшла 28.03.2014 р.